

Gradin, utrdba v gradu

EŠD 1468

kraj Brezovica pri Gradinu

časovna opredelitev prva polovica 15. stoletja

Tabor v Gradinu je bil zgrajen na naravnem pomolu, ki je bil s treh strani nedostopen. Funkcionalno je zasnovan enako kot tabor v Hrastovljah. Na najvišji točki je zgrajen okrogel stolp za hrambo orožja, medtem ko polovični stolp nadzira dostop v tabor. Ker v arhivih še ni odkritih podatkov o utrdbi, kaže, da ni bila uporabljena oziroma je bila nepomembna. Danes so ohranjeni del obzidja, ki povezuje oba stolpa, in deli stolpov, ki se bodo v nekaj desetletjih porušili. Površina tabora je v lasti več kot dvesto vaščanov in njihovih potomcev iz Gradina in Brezovice.

Gradin, ostanki utrdbe.

Večina naštetih objektov je z odlokom občine Koper razglašeni za kulturni spomenik, grad Socerb pa je država Slovenije razglasila za spomenik državnega pomena.

Vsi naštetih objekti, ki naj bi sestavljali del obrambnega sistema na Kraškem robu, niso izjemni arhitekturni ali stilni spomeniki, ampak predvsem zgodovinski spomeniki. Sestavljajo del značilne podobe pokrajine in preteklosti. Predstavljajo ohranjene funkcionalno zgrajene stavbe, namenjene vojskovanju, obrambi in varstvu premoženja ob vojaških napadih v času njihovega nastanka. Odražajo čas in znanje v graditvi takih objektov ter poznavanje načinov

vojskovanja, ki so jih prebivalci uporabljali pri graditvi in izboru postavitve teh zgradb. Protiturški tabori, ki so jih gradili prebivalci naselij za lastno uporabo in varnost, in število ohranjenih, čeprav v ruševinah, predstavljajo eno izmed ináčic ljudskih množičnih utrdb iz enega najtežjih časov v zgodovini slovenskega naroda.

BOŽIDAR GUŠTIN

fotografije: strani 101, 102, 108, 109 JAKA JERAŠA, ARHIV ZVKDS, OE PIRAN, stran 103 ZVKDS, OE PIRAN, stran 104 ARHIV MESTNEGA MUZEJA TRST; stran 105 DUŠAN PODGORNIK, stran 106 JANEZ MIKUŽ, stran 107 TONE MIKELN, ARHIV ZVKDS, OE PIRAN

Literatura

-
- CAPRIN, GIUSEPPE. *Alpi Giulie : seguito ai libri Marine Istriane - Lagune di Grado, Pianure Friulane*, Trieste 1895.
- FISTER, PETER. *Arhitektura slovenskih protiturških taborov*, Ljubljana 1975.
- FOSCAN, LUIGI. *I casteli medioevali dell'Istria*, Trieste 1992.
- Kraški rob in Bržanija : Zbornik v počastitev 500-letnice fresk v Hrastovljah*, Koper 1990.
- Zgodovina Slovencev*, Ljubljana 1979.